

Cambios na percepción para a conservación do oso pardo

Changes in perception for the protection of the brown bear

José Luis García Lorenzo. Fundación Oso Pardo (España)

Resumo

No presente artigo explícase a importancia de traballar en positivo, xunto aos axentes económicos e sociais que interveñen no territorio, para conseguir cambios de actitude sociais que faciliten a conservación do oso pardo. Ponse o exemplo do traballo realizado pola Fundación Oso Pardo con cazadores na Cordilleira Cantábrica.

Abstract

In this article we explain the importance of working in a positive way, alongside the economic and social agents that intervene in the territory, in order to achieve changes in social attitudes which make it easier to protect the brown bear. The example is given of a piece of work carried out by the Brown Bear Foundation with hunters in the Cantabrian Mountains.

Palavras chave

Fundación Oso Pardo, oso pardo, coexistencia, caza e oso, Cordilleira Cantábrica, actividade cinexética

Key-words

Brown Bear Foundation, the Brown Bear, coexistence, hunting and bear, the Cantabrian Mountains , activity

A Fundación Oso Pardo (FOP) é unha organización sen ánimo de lucro que ten por obxecto contribuir á conservación, estudio e divulgación do oso pardo, do seu hábitat e o seu ámbito cultural. Naceu no ano 1992, e traballa en toda a Cordilleira Cantábrica (catro comunidades autónomas) e nos Pireneos.

Desde que a FOP comezou a dar os seus primeiros pasos, a súa actividade enmarcouse na colaboración cos distintos axentes implicados na conservación e xestión do oso pardo e os territorios onde está presente. Así, asináronse convenios e mantéñense liñas de colaboración con distintas administracións públicas (Ministerio de Medio Ambiente, comunidades autónomas e concellos), grupos de implantación local (sociedades e federacións de cazadores, asociacións locais, colectivos socioculturais etc.) e outras entidades, públicas e privadas, involucradas na conservación do medio natural en xeral e do oso pardo en particular. Todo iso co obxectivo de lograr un cambio na percepción social acerca do oso pardo entre os habitantes das zonas oseiras, con especial atención a determinados colectivos, e tratando de desenvolver experiencias de xestión que demostren a viabilidade da coexistencia entre as actividades humanas e unha poboación salvaxe de osos.

A necesidade dun cambio de percepción entre a poboación xa vén recollida na *“Estrategia para la conservación del oso pardo*

cantábrico”, promovida polo Ministerio de Medio Ambiente e aprobada pola Comisión Nacional de Protección da Natureza en outubro do 1999. A redacción deste documento orientador, que contou coa participación das administracións públicas e de expertos independentes, tiña como finalidade asegurar a viabilidade a longo prazo das poboacións cantábricas de oso, e un dos seus obxectivos principais é o de reducir o número de osos matados por persoas, conservar e mellorar o hábitat, asegurar a conectividade entre poboacións e núcleos de poboación e garantir o apoio público á conservación do oso. Alén disto, a estratexia orienta e é a base para a actualización dos planos de recuperación.

A estratexia considera como unha das súas liñas básicas de actuación a educación e conciencia pública (5.4), con varias medidas, das cales as fundamentais, no que a instrumentos sociais se refire, son tres delas:

5.4.1. Impulsar, con carácter xeral, a información abundante e as actividades de educación ambiental e formación, para favorecer cambios de actitudes e facilitar o apoio e a participación social necesarios para alcanzar con éxito os obxectivos desta estratexia.

5.4.2. Promover campañas educativas en centros escolares, con especial atención aos situados no ámbito

de aplicación desta estratexia, nos cales se impulsará a incorporación aos programas curriculares da problemática das especies en vías de extinción, particularizando o caso do oso cantábrico.

- 5.4.3.** Fomentar a formación e as campañas informativas entre os sectores de actividade relacionados coas áreas oseiras, co fin de favorecer a aceptación do oso e reducir os conflitos entre osos e actividades humanas.

A estas, cabe sumarles as relativas á participación pública (5.5) e ao desenvolvemento rural (5.6), que contribúen indirectamente á aceptación social da especie.

A FOP desenvolveu distintos proxectos que inciden nos aspectos sociais vinculados ao oso pardo. Deles, un dos máis exitosos en termos de percepción social é o *Proyecto Caza y Oso*.

Este proxecto, impulsado pola FOP durante os seus primeiros anos de actividade, foi o embrión do que hoxe son as Patrullas Oso -sete patrullas, con 21 homes e mulleres locais, distribuídas polas catro comunidades autónomas con presenza de oso na Cordilleira Cantábrica.

O proxecto estaba orientado a combater o furtivismo illando socialmente a quen o practica, propiciando o cambio de hábitos

e valores dos cazadores locais e promovendo a vixilancia e control da caza ilegal. Para iso a FOP adquiriu os dereitos de caza do Couto Pedroso, situado no Alto Sil leonés.

Con esa filosofía e mediante as medidas adoptadas -que abranguían desde a vixilancia até o pagamento de danos, accións de sensibilización, repoboacións etc.-, púidose demostrar que unha actividade cinexética controlada, cuns cazadores sensibilizados cos obxectivos do proxecto, resultaba compatible coa conservación do oso. O éxito da iniciativa fixo que se ampliase este programa a outros coutos estremeiros e se dese un salto cualitativo importante coa sinatura dun convenio coa Federación Española de Caza e mais a revista Trofeo, o que dotou ao proxecto dunha difusión a nivel nacional.

No desenvolvemento de Caza e Oso no Alto Sil mantivéronse convenios para o control e vixilancia da actividade cinexética na práctica totalidade de coutos dos municipios de Villablino e Palacios del Sil, que suman máis de 18 000 hectáreas nunha das mellores zonas oseiras da Cordilleira Cantábrica.

Na actualidade, esta liña de traballo en colaboración cos colectivos de cazadores estase a implantar no occidente de Asturias mediante convenios con nove sociedades de cazadores que xestionan os coutos rexionais de caza no suroccidente

asturiano con presenza de oso pardo; os coutos ocupan un territorio superior ás 150 000 ha e as sociedades agrupan máis de 3 000 cazadores. As accións desenvolvidas son diversas: apoio mutuo na loita contra o furtivismo e o seguimento da poboación de osos, apoio da gardaría da FOP a cazarías, repartición de pastores eléctricos para previr danos do xabaril, formación aos vixilantes dos coutos, publicación dun manual de caza en zonas oseiras etc. Moitas delas desenvólvense no marco dun convenio coa Fundación Biodiversidade e a Fundació Territori i Paisatge.

Este tipo de accións, que sensibilizan e xeran emprego local, contribúen sen ningunha dúbida a que a imaxe do oso sexa tratada en positivo e facilitan o necesario cambio de percepción e o desexado obxectivo de recuperación da especie.